

Inserati se sprejemajo in velja
kristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice
števil. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Avstrija in vzhod.

II.

(Dalje.)

Rusija združuje v sebi pogoje velike tr-
govinske in poljedelske države. Njene velike
vode in železnice bodo pospeševale trgovino
med njenimi deželami in srednjo Azijo. Ko se
enkrat dodela sibirski železnica, bode trgovina
vzhodnje Azije prešla iz angleških in franco-
skih rok v ruske roke, po ruskih železnicah
se bodo vozili evropski obrtniški izdelki v
vzhodno Azijo in od tam surovine v Evropo.
V Rusiji in Aziji bodo našli izdelki naših to-
varn lahko kupce. Zato nam že narodno go-
sposdarstvo zapoveduje prijaznost z Rusijo,
kdor drugače ravna, spodkopava blagor naše
države.

V Rusiji bomo pa vendar vedno morali
tekmevati z drugimi Evropejci, poleg tega bi
pa ne bilo dobro, če bi se naši izdelki samo
v Rusiji izpečali, ko bi se med Rusijo in Av-
strijo vneli kaki prepiri. Našo obrtnijo in tr-
govino bi v tem slučaju zadel smrtni udarec.
Zato mora Avstrija gledati, da še kje drugej
odpre pot našim izdelkom. To pa je samo na
Balkanu mogoče.

Na balkanskem polotoku še obrtnija ni
dosti razvita in se po tamošnjih okolščinah
še tako hitro razvila ne bo. Da je balkanski
polotok res važen trg za obrtniške izdelke,
že davno spoznavajo vsi evropski državniki,
zato toliko nasprotujejo eden drugemu, da bi
kaka država si ga ne osvojila sama za-se. To
je vzrok, zakaj še Turčija obstoji v Evropi,
in vzhodno vprašanje ni rešeno. Ako bo Av-
strija umela odpreti trg našim izdelkom na
Balkanu, bode pri nas obrtnija in ljudskemu

blagostanju lepše solnce zasijalo. Če bo enkrat
narejena železnica iz Ljubljane v Karlovec in
od tod čez Serajevo v Solun, bomo mi zaradi
krajše poti lahko v mnogih izdelkih prekosili
angleške in francoske izdelke v Egiptu. Že
zdaj kupujejo Bošnjaki in Hercegovci avstrij-
sko platno in če se bodo tamošnje razmere zbolj-
šale in tamošnji narodi se seznanili z novej-
šimi potrebami, bodo še več reči v Avstriji
kupovali. Treba je Avstriji le z ugodnimi po-
godbami na Balkanu zagotoviti si trg za svoje
obrtiške izdelke in jim pridobiti večjo ve-
ljavost, pa se bodo znatno zboljšale finančne
razmere in ljudsko blagostanje naše države.
Pa tudi moč države se bo jako povečala.

III.

Navadno se misli, da je Rusija naš naj-
večji protivnik na Balkanu. Nemški liberalni
listi pri vsaki priložnosti očitajo Rusiji, da
hrepni po balkanskih deželah in Avstriji želi
odtrgati Bosno in Hercegovino. V vseh vojskah
proti Turčiji je Rusija dovolj jasno pokazala,
da ne namerava prisvojati balkanskih zemelj,
a se bojuje samo za človeške pravice turških
kristijanov in ohranjenje narodnosti balkanskih
Slovanov. Na Balkanu je ustanovila majhne
samostojne države, katerih nič drugoga ne
veže za Rusijo, kakor vez hvaležnosti. Leta
1828 je sultan ponujal ruskemu carju Molda-
vijo in Valahijo za vojno odškodovanje, pa jih
car ni hotel. Rusija se je brez vse sebičnosti
potegovala za zatirano turško rajo.

Druzega Rusija na Balkanu ni nikdar
iskala. Zemlje ima tako dovolj, da ji ni treba,
da bi morala za ped zemlje na Balkanu žrtvo-
vati na tisoče vojakov in si na glavo nakopati
sovraštvo vse Evrope. Njena trgovina je obr-

njena proti srednji Aziji in njena obrtnija še
ni toliko razvita, da bi mogla iskati nove trge
za svoje izdelke.

Rusija ima doma polne roke dela in ne
more vedno paziti na južne sorodne narode,
zato ji bo še drago, ako mi prevzamemo tukaj
njeno delo. Da nam Rusi popolnoma ne za-
upajo, je kriva samo naša Slovanom sovražna
notranja in vnana politika. Ruskemu poklicu
ne bo nič nasprotovalo, ako bode širila Av-
strija svoj vpliv na slovenskem jugu, da se
le ne bo sejalo škodljivo seme germanizacije
in madjarizacije.

Drugače se ve da bi bilo, ako bi Avstrija
tlačila in potujčevala južne Slovane. Rusija
bi jej stavila vsakovrstne zapreke, morda bi
ruski narod, ki je že toliko žrtvoval za svo-
bodo turških Slovanov, celo proti Avstriji za-
čel vojsko, ki bi bila za našo državo jako
škodljiva, naj bo že zmaga na kateri koli
strani. Ali nadejamo se, da tako dalječ nikoli
ne pride. Že zaradi trgovine se mora Avstrija
truditi ohraniti prijateljstvo z našim mogočnim
vzhodnim sosedom. Na jugu se mora vedno
dalje pomikati v sporazumljenji z Rusijo. Nikdar
ne sme kaj storiti, kar bi imelo samo namen
Rusiji klubovati.

Bolj sovražne kakor Rusija so našemu
napredovanju na jugu Anglija in Francija. Te
dve državi imate veliko trgovino in obrtnijo,
zato bote skušale pridobiti vso kupčijo na
vzhodu v svoje roke. Angleži imajo tudi ve-
like kapitale založene v Turčiji, zaradi tega
bodo tudi skušali, ji kolikor mogoče podaljšati
življenje, in pri njenem razpadu prisvojiti si
kolikor moč največ koristi. Angleži so nam
jako nevaren protivnik, nimajo sicer veliko

Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

II.

Bodi vendar temu, kakor mu drago, stalno
je: da nam katoliškimi biskupom nikdo ne
more zameriti, da smo razlagajoč življenje
svetih apostolov naših, mirno in pristojno go-
vorili o sveti edinstvi, a to tem manje, ker je
popolno nemogoče razumeti življenje in apo-
stolsko delovanje naših svetih apostolov Cirila
in Metoda, če ne govoriš o edinstvi; vpraša
se toraj:

b) Je li način, kakor mi razlagamo živ-
ljenje naših apostolov, opravičen? S krščan-
stvom je Bog sam stopil z bistvom svojim in
sveto milostjo v sredo rodu človeškega in po-
stal središče povestničja človeške. „In Beseda
je meso postala in je med nami prebivala; in
videli smo slavo njeno, kakor slavo edinoro-
jenega, polnega milosti in resnice“. Iv. I. To
je danes isto tako vse resnica, kakor pred 18
veki in ostati če resnica do konca sveta. Za-
to ne more prezreti zgodovine, kdor misli go-

voriti o krščanstvu in o cerkvi božji. Zato
je prav čudno, kako da more vladika karlovske
pisati o naših lanskih okrožnicah, a da ni be-
sede ne spregovori o svetem Cirilu in Metodu,
kakor da to njega ne briga. Da, da, lahko
je govoriti in pri ljudstvu delovati z domišljijo;
ali težko se je mučiti z viri in resno preso-
jevati, kar je v ljudski povesti verjetno in kar
ni. — Nekaj o tem sicer navaja vladika za-
darski; ali kako? On stoji z nami v opreci
in povsem protivno razlaga življenje svetih
naših apostolov, toda ne navede nobenega vira,
kjer je jemal svoje nazore, nego le na prosto
sklepa: glejte, to nas uči nezmotljiva povest.
— Moj častni vladika! resnica je, da je po-
vestnica nezmotljiva, to je, nikdo na svetu ne
more storiti, da ono postane nestorjeno, kar
smo storili; toda ali veste, kaj ni nezmotljivo?
Ne jaz, ne Vi ste nezmotljivi, in vedite, da
strasti in ljudski predsodski ničesar niso toliko
izvrčali in spačevali, kolikor ravno zgodovino
ljudsko. Ne jaz, ne Vi nismo nezmotljivi,
zato moramo, ako hočemo, da se nam ne od-
reče pristojnost in vednost v resni stvari, vsak
zgodovinski čin osnovati na verodostojnih virih

in iz njega sadonosni nauk zajemati po dvojih
zakonih uma (logike); sicer pa pustimo pisanja
in razpravljanja. — Mi katoliški biskupi za-
jemali smo svoje misli o svetem Cirilu in
Metodu iz verodostojnih virov zgodovinskih.
Kar se posebe mene tiče, posluževal sem se
v to svrhu vseh starih legend od najstareje
in najbolj zanesljive tako zvane italske do
bolgarske, kakor jih navaja Ginzl v detičnem
svojem delu. Mnogo je sicer v njih tudi tujih
prikrpin, ali spoznaš jih lahko, če primerjaš
obseg vsake legende po zakonih zdrave kritike
z drugimi legendami. Rabil sem tudi Asse-
manov koledar in onega p. Martinova, polnega
učedenosti in zdrave kritike. Baval sem se dalje
z istočasnimi pismi svetih očetov rimskih tudi
z onimi, ki so jih nedavno našli v Londonu
in ki so v naših „stariinah“ objavljeni po Mi-
klošiču in Rački-u. Posluževal sem se del
našega vrlega Rački-a, Ginzla in Legerja,
kterim so se pridružili rimski učenjaki: Peter
Presutti in Peter Balan, posebno pa veleučeni
in velezaslužni kardinal rimske cerkve Barto-
lini, kterega zaradi časti imenujem in kteremu
se v imenuce lega naroda zahvaljujem za pri-

vojne moči, ali so odlični in zviti diplomati. Videli smo, kako prekanjeno so si prisvojili otok Ciper, ne da bi bili Evropo prašali za dovoljenje. Pri tem pa mi nikakor ne mislimo na sedanjo angleško vlado, o kateri se govori, da je nam sovražna. Angleži bodo nam nasprotovali zaradi kupčijskih interesov, te pa zastopa v Angliji vsaka vlada bodi liberalna ali konservativna. Angleškemu in francoskemu protivrženju na vzhodu se bomo mogli le ustavljati, ako bomo postopali v sporazumljenju z Rusijo in si bomo vedeli pridobiti zaupanje balkanskega prebivalstva. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 3. aprila.

Avstrijske dežele.

Ni še dolgo, kar so **moravski** Čehi prosili za češko gimnazijo v Kromerizu; in že jim je naučni minister odgovoril, da jim gimnazijo dovoli. Kdaj pridemo mi Slovenci na vrsto?

Da z osmimi milijoni ne bodo **Hercegovine** pomirili, to smo že naprej vedeli. Zdaj se govori, da se bo zahtevalo od delegacij okoli 30 milijonov za podušenje ustanka in zidanje trdnjav.

Tržačani so pač pametno storili, da so volili druge poslance v državni zbor. Kajti od tega časa jim je vlada bolj naklonjena, in dobili bodo drugo železnico, pa tudi take olajšave pri carini (colnini), da jim bo mnogo pomagano, in se bo kupčija v Trstu močno povzdignila. Nasprotovanje proti vladi v Trstu ponehuje, in celo ustavoverna (nemškoliberalna) „Triester Zeitung“ mora priznati, da zasluži Tassfejeva vlada vso hvalo za to, kar misli za Trst storiti.

Vnanje drzave.

Ruski nihilisti so se zopet na grozen način oglasili. V Odeso je nedavno prišel general Strelnikov, da bi bil nadzoroval preiskovanje v političnih tožbah. Ko je pa sedel na klopi, vstrelil ga je nekdo z revolverjem v zatilnik, da je krogla spredej zopet prišla na dan.

V **Nemčiji** se še zmirom ne morejo odločiti za to, da bi država prevzela prodajo tabaka. Bismarck to želi, ker upa s tem dobiti mnogo milijonov v državno blagajnico; ljudstvo pa se upira se ve da, ker neče tobaka

dražej plačevati. Pravijo, da hoče Bismarck katoliški stranki v cerkvenih zadevah nekoliko odjenjati, samo da bo katoliško središče glasovalo za podraženje tabaka.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 30. marca. (Zlata roža. — Spominek na zmago nad Turki pred Dunajem l. 1683.) Iz Rima došla je vesela novica, da so papež zlato rožo letos odločili za našo princesinjo Štefanijo in da je eden naj imenitnejših rimskih gospodov že odbran, da rožo nese na Dunaj ter jo v papeževem imenu podari princesinji. Vsako leto v 4. nedeljo v postu namreč papež blagoslovijo zlato rožo, ter jo v dar pošljejo kaki katoliški princesinji. Nekdaj so te rože dobivali katoliški vladarji, zdaj pa jih dobivajo kraljice in princesinje. Ta roža ali vrtnica je znamenje prebujene spomladi. Roža je pravi jako umetno ponarejena in z dišečo vodo poškropljena, da ima prijeten duh, kakor prava vrtnica. Kardinale, ki pri tej priliki papeža spremljajo, so vsi naj bolj praznično oblečeni, in po končani slovesnosti papež vzamejo rožo in jo odnese v svoje stanovanje.

Drugo leto bo 200 let, odkar so bili Turki potolčeni, ko sa Dunajsko mesto oblegali. Mestni odbor je nameraval za to priliko napraviti poseben spominek, pa druge homatije so jih bile tako zbegale, da so pozneje na to čisto pozabili. Zdaj se je pa ministerstvo za uk in bogočastje potegnulo za to reč in razpisuje troje daril, eno 2000, eno 1500 in eno 1000 gld. za primeren načrt takega spominjka, ki se ima postaviti v prestolni cerkvi sv. Štefana. Spominek ima predstavljati tiste meče, ki so se pri obleganju Dunaja posebno odlikovali, namreč: Vojaški poveljnih Rüdiger Stahremberg, župan Liebenberg, načelnik vseučilišnikov Paul Sorbait, škof Leopold Kolonič, cesar Leopold, lotrinški knez Karl, vladarja saksonski in bavorski, pa poljski kralj Sobieski.

Iz Celja, 1. aprila. (O Marijnem spominjku.) Kakor hitro se je raznesla po Celji govorica, da se v „merodajnih krogih“ misli na to, naj se spominek, postavljen v čast Materi Božji na glavnem trgu v Celji, zaradi nastalih razpoklin odstrani, so si dale nekatere pobožne gospe in gospodičine besedo, napraviti

zbirko po mestu, da se imenovani steber zopet popravi in mestu ohrani. Res sramota bi bila, če bi se moralo edino javno znamenje nekdanjega pobožnega duha naših meščanov odstraniti.

Zanimivi so napisi na 3 straneh onega kamenitega spominka, kterege obdajajo veliki kipi sv. Jožefa, sv. Roka in sv. Florjana. Napisi so v slovenskem, nemškem in latinskem jeziku. Slovenski se glasi tako-le;

Naj živež krušni Oče Sv. Jožef nam izprosi;
Naj zdravje sveti Rok nam preskrbi;
Da ognja moč pohištvo naše ne raztrosi,
Sveti Florjan naj za varha tú stoji!
In de b' nebes veselje varno zadobili,
Smo si brez madeža Spočeta za mater izvolili.

Nemški napis pa pravi: „V spomin na cerkveno določbo, da je bila Mati božja Marija brez madeža spočeta, se je postavil po darežljivosti celjskih gospej ta spominek leta 1856, ki so ga 22. junija t. l. lavantinski knezoškof Anton Martin Slomšek slovesno blagoslovili.“

Latinski napis se v slovenskem glasi: „Blažena Marija devica, brez madeža spočeta mati božja, bodi dobrotljiva varhinja tega mesta!“

V vedno čiščenje Sv. Marije, čiste Device, prenovili vsled obljube celjski mestjani.

Darežljivost mestnih gospej je toraj ovi spominek postavila — darežljivost in ljubezen do brezmadežne Device Marije ga bo tudi pogube otela.*)

Iz Štajerske Ribnice, dné 30. marca. (Naše šolske zadeve.) Pred desetimi leti smo imeli v naši župniji, ki šteje sedaj prilično okrog 3000 duš, samo eno šolo tri-razrednico, kjer je vso mladež poučeval le eden učitelj. Toda pridi davni krajoznaneč danes k nam in — kaka sprememba! Namesto prejšnjega skromnega šolskega poslopja v vasi, štli v nebó se svojim stropom košato novo šolsko poslopje — „Schulhaus“ — kakor kaže napis, kjer troje učiteljskih močij poučava v šestih oddelkih, vcepljevaje mladini poleg šolskega poduka tudi prve kali izobražbe. Pičlo uro hoda od vasi „na glažutih“ obstoji tudi že dalje časa druga šola, od katere ne daleč proč se je vlni še tretja odprla. A vkljubo temu so vendar naši napredujaki, ki imajo deloma tudi šolske zadeve v rokah, tega mnenja,

*) To pismo smo prejeli, ko je bil zadnji „Slovenec“ že natisnjen. Toraj nismo mogli vstreči sproženi želji, pač pa bomo po njej ravnali v prihodnje. — Vredn.

jazno ljubav in za trud, s katerim je napisal krasno svoje delo: memorie storico-critiche et archeologiche dei santi Cirillo et Methodio, e loro apostolato fra le genti Slave. Ako mu pridejo kedaj te vrstice v roke, ve naj, da se je s svojo ljubeznijo in naklonjenostjo, da s svojo veljavo delal na to, da prav po Bogu navdihnjena misel svetega očeta Leona XIII. glede nas Slovanov ž njim ne umre, nego da ostane na veke stalna in neprerušena predaja sveti stolici rimski. — To so viri, iz katerih sem jaz zajemal zgodovino svetih naših apostolov, oni sveti nauk o edinosti, kterege priporočam pri tej priliki svojemu narodu. Glede na te vire jaz še sedaj ponavljam vse ono, kar sem izrekel lani na svečani dan naših apostolov pred celim Slovanstvom v klementinski baziliki, v kateri je vsaki kamen živ spomin nanje. Ponavljam: dokler je zgodovina, ktere svet nikdar vničiti, ovračati in zavrečiti ne more; dokler Bog sam v svetovnih dogodjajih deluje in govori, dotle bode ostalo stalno in trdno, da sta apostola naša Ciril in Metod živela v živi in nepretrgani edinosti s stolico rimsko ter da sta vselej iskala in našla v vr-

hovni moči rimskih papežev stalno in izdatno podporo in pomoč v vseh svojih mukah in preganjanjih in pri vseh svojih nezgodah. Jaz v tem obziru ponavljam, kar sem rekel v laniški okrožnici. Bog je nam Slovanom v poduk in opomin in v dosege svete edinosti in sloge vodil tudi ona dela naših apostolov, ki so bili skoro izključljivo delo njegovih rok. Tako na priliko, da sta našla truplo sv. Klementa papeža v Kerzonezu, da sta ga nosila po svetu kot živ dokaz svoje vere, dokler ga nista slednjič položila v baziliki klementinski; tako: da je sv. Ciril umrl v Rimu in bil položen v isti baziliki poleg ostankov sv. Ignacija in sv. Klementa, hotel je Bog, da naj bodo tudi mrtva telesa v Rimu žive priče njih vere na veke. Kdor temu nasprotuje, naj nam odgovori, toda z verodostojnimi dokazi v roci: je li resnica, da sta naša apostola potovala v Rim v poslu svete vere in svojega poklica ter da so ju v Rimu ne le papež Hadrijan II. in duhovščina rimska nego tudi ljudstvo rimsko slovesno sprejeli; in ali nista bila tu v svojih namerah in osnovah krepko podprta? — Ali je resnica, da sta bila naša apostola v Rimu

posvečena za biskupa ter da sta pri tej priliki po starodavni navadi rimske cerkve, ki še danes obstoji svečano izpovedala svojo vero pred sv. očetom in rimsko cerkvijo in to tudi potrdila s pismeno prisego, ktero sta položila na konfesijo sv. Petra? Če je pa to neovržena zgodovinska resnica, ondi se vpraša: Kaka je bila ta veroizpoved? Ali ni tista, ktero je rimska cerkev od svetih apostolov Petra in Pavla prišla in ktero čuva v vseh zgodah in nezgodah življenja svojega kot svojo lastnino v prvotni svoji čistosti in neoskrunjenosti, kakor o tem prelepo piše sv. Irenej v knjigah svojih o krivoverstvu. Naj nam odgovore protivniki: ali je resnica ali ni, da je sveti Metod vnet v svojem poklicu iskal v Rimu samostalnosti in neodvisnosti od nemških biskupov in jo tudi našel z vstanovitvijo staro-panouske metropolije? Ali je resnica ali ni, da se je sveti Metod moral braniti proti ovadi nemških biskupov, da on glede izhoda sv. Duha uči kriv in sveti rimski cerkvi protiven nauk ter se zagovarjal ne le pred Ivanom VIII. nego tudi pred celim zborom rimskim; papež pa in zbor bila sta edina, da Metodov nauk

da se morate v naši okolici pozidati še dve novi šoli, ena „za Dravo“, a druga gor v planini, katera prva bi naj imela lastnega učitelja, k drugej pa bi hodil poučevati trikrat na teden učitelj iz vasi. Takó bi toraj bilo v naši fari iz ene v desetih letih vže pet šol s šestimi učitelji, in kedo bo zamogel trditi, da v pohlepu za znanjem in omiko ne napredujemo in da ni srečna naša sedanja m'adež, ako se smé to dozdevno blaženstvo res sreča imenovati? Toda na nekaj ti gospodje, ki velé „šole, šole“, vendar le pozabijo in sicer na to, da imamo v naši fari le enega gosp. kaplana kateheta, kateri bi naj v vseh teh starih in novih šolah edini kršanski nauk učili, kar je pa po vsem nemogoča stvar. Šest učiteljev pa eden katehet, kakó bi se neki zamoglo to vjemati, in recimo, da se bo morda ta poduk kateremu duhovniku iz sosednih župnij v oskrbo izročil in prepustil, kar bo pa mogoče le v šoli „za Dravo“, tak je vendar še oddaljenost ostalih štirih tolika, da bo vestno poučevanje v krščanskem nauku zahtevalo vse moči edinega gosp. kateheta in kaj bo potem z ostalimi v poklic spadajočimi opravili? Učitelj bo bajé zahteval k planinskim šolarčkom vsakokrat 3 gl. potnine, ako bo kdo v stanu to odrajtovati, ker je tam gori že premnogo kmetov na boben djanih in bi ti edini stroški vsem faranom davke dosti zvišali, a kje naj še iščejo g. kaplan kake odškodnine? Iz tega se toraj razvidi, da je vsa reč dosti mršava in da naši liberalni šolski očetje se svojim naglim zaletom in zahtevami niso ravno najboljši prijatelji davkoplačilcem, dasi tudi kot taki in še kot dobrohotniki mladine veljati hočejo; a da je pa to res, ali ne, to hočemo tú nadrobneje preresetati.

„Otrok v svojej rani mladosti mora v šolo“, pisati so rajni g. knezoškof Slomšek, toraj bi te besede lahko tudi naši šolovstavniki v svojo korist obračali. Mislim pa sicer, da ga ni pametnega človeka, ki bi otrokom poduka v šoli ne priveščil, ter imajoč deco, tisto v šolo ne pošiljal, pa vpraša se: v kako šolo? Že bližnja srečna bodočnost otrok zahteva, da treba za našo mladež pravih krščansko-katoliških t. j. v verskem duhu osnovanih šol, kjer se bode deca poleg šolskih naukov naučila tudi strahú božjega, ter vsaj nekaj izobrazbe za poznejše življenje. Toda

se strinja popolno z naukom Kristovim in s stalno predajo rimske cerkve? Ali je to zgodovinska resnica ali ni, treba dokazati ne s pozivom na nezmotljivost zgodovine, ne s kakoršno si bodi prikropino na starih spomenkih, marveč iz verodostojnih virov, katerim se ni bati nikake kritike. Slednjič naj se nam pokaže, ali je resnica ali ni, da je sveti Metod našel v Ivanu VIII. mogočnega in nevstrašljivega zaščitnika, branitelja in osvoboditelja, ko so ga s silovitim načinom biskupi nemški v sporazumljenji z državno oblastjo odstranili od čede ter ga vrgli za cele tri leta v temnico? Ali so to pisma, ktere je protestant Bischof nedavno našel v knjižnici v Londonu ter drugi protestant Ewald v Berlinu izdal verodostojni dokazi ali ne? Ali jih morebiti si nista izmislila protestanta v korist katoliške cerkve. — Jaz ponavljam: dokler ostane zgodovina, dotle ostane vse, kar sem govoril, resnica. Onemu pa, ki mu to ne ugaja, treba dokazati: da so vsi ti spominki, na ktere se mi sklicujemo, neverjetni in nedokazani ter da so posledice, ktere iz njih izvajamo, krive: treba vse to nadomestiti z drugimi viri in sklepi,

tega žal sedaj v naših šolah ne vidimo. Otroci brez vsakoršnega strahu, došedši komaj čez šolski prag, že kličejo drug drugega, posamezno ali v tropah, na korajžo, ter si kažejo, ne pesti, marveč — nože, ki jih za boj s sabo nosijo, ali pa lučajo drug v drugega kamenje. In kdo zine kaj proti temu? S šibo otrokom zapretiti se niti ne smé, kajti nadučitelj sam neki pravi večkrat svojim večjim paglavcem: „pretepal vas jaz ne bom!“ kar se vé da ti radostno na znanje vzmó. Pa gorjé starišem, ki še imajo nemara boljše izrejene otroke, kajti občevaje v družbi z zlobnimi, bodo došli le popačeni iz šole, starišem v žalost in jezo; gorjé pa tudi otrokom, razuzdancem, kateri se v sedanjih dolgih šolskih letih toliko brezboštva in hudobij naučé, kajti kar se Janezek priučí, to tudi Janže zna, zna pa svojo častno in večno škodo. Pa se bode reklo, vsaj ja učitelji ne velé otrokom se takó obnašati in da morda je vsa tú navedena reč prečna. Da res, učitelji in šolski zakonik se morda s tem ne pregrešé, da bi deco zlobnosti učili, pa pregrešé se s tem, da jim tako dejanje strogo ne prepovedo in tudi po lastnej pameti ne kaznujejo, a če pa zakoni tega ne dopuščajo, so v tej zadevi pač hudo pomanjkljivi in za razvajenost neprimerni. Da je pa vse rečeno tudi resnica, to je nam že iz samovidja poznano, kar se skoro dan za dnevom ponavlja in nemara bom še imel v tej zadevi o poboju ali umoru poročati. (Konec prih.)

Domače novice.

V Ljubljani, 4. aprila.

(Prošnje do državnega zbora za vpeljavo slovenskega jezika pri sodnijah in za vstano-vitev višje deželne sodnije v Ljubljani) poslane so državnemu poslancu g. Klunu nadalje občine: Kamnagorica, Kropa, Ovsišje in Mošnje.

(Občni zbor denarnega obrtniškega pomočnega društva) je bil preteklo nedeljo 26. p. m. Navzočih je bilo 60 udov, zborovanje je bilo v mestni dvorani. Gosp. predsednik J. Horak nagovori navzoče, omeni umrlega častnega uda dr. Janeza Bleiweisa pl. Trsteniškega. — Dne 17. julija 1881 je praznovalo društvo svojo pet in dvajsetletnico. — Po društvenih pravilih izstopijo iz ravnateljstva po

kterim se z zdravo kritiko ne bode moglo nič ugovarjati. To je naloga resna in sveta ter vredna apostolskega zvanja. Brezumno je prepirati se, čegava sta sv. apostola, vzhodne ali zapadne cerkve. Nikdo jih ne krati vzhodni cerkvi, toda da spadata ne od danes ali včeraj marveč vže od časa smrti svoje zapadni cerkvi, dokazano je z istodobnimi slikami, ktere je našel v podzemeljski cerkvi sv. Klementa Rossi, eden najslavnejših starinoslovcev sedanjega časa. Te stenske slike lahko vsakdo vidi v Rimu ter izvede iz njih potrebne posledice. Na mesto tega neplodovitega prepiranja učimo se rajni eni in drugi po verodostojnih virih življenja naših apostolov ter prosimo ju arčno, da nas Bog po nju priprošnji združi v oni sveti cerkvi, ktero sta ona toliko ljubila, v kateri sta živela in umrla, v kateri sta se toliko borila za ono sveto edinost, ktero sedaj vživata v večni slavi in krilu trojedinega Boga; prosimo jih toraj, da celi narod slovanski doseže dedščino svojih apostolov v sveti edinosti.

(Dalje prih.)

družbi najstarejši gospodje: Matija Gerber, Franjo Goršič, Henrik Ničman in Janez Novak. Konec l. 1881 je imelo društvo 237 družtvenikov, ti so vplačali na svoje deleže 17.266 gl. 3 kr.; vsega prometa je bilo: 547.411 gl. 53 kr. Založnega (reservnega) zaklada je: 16.283 gl. 87 kr. G. Oroslav Dolenc poroča za pregledovalni odsek, ter je našel vse v redu. To poročilo se sprejme z odobravanjem. V ravnateljstvo se volijo gg.: Goršič Franjo, Ničman Henrik, Žitnik Jarnej in Garich Gustav. Za „Narodni dom“ se dovoli letos iz rezervnega zaklada 25 gl.; za spomenik dr. Jan. Bleiweisa 25 gl., isto toliko se daje tudi društvu rudečega križa za ranjene vojake. Začeni od 1. julija 1885 bode plačevalo društvo od vloge vendar 4½ odstotkov, od vloge udov po 5 odstotkov; za posojila bode računalo po 6 odstotkov in ¼ odstot. provizije, v rezervni zaklad bode plačevalo kolke in menjične tiskovine; to se s tem naznanja vsem tukajšnjim in zunanjim udom.

(Matica Slovenske LIV. odborova skupščina) bila je 1. aprila in pri njej vpričo 16 odborov ljubljanskih in jeden vnanji (g. Svetec). Pričenši razpravo pozdravlja prvosednik gosp. Grasselli z ozirom na mnogoletno delovanje v Matici pričujočega odbornika g. J. Marna, kateri je pred nekimi dnevi poleg goda obhajal petdesetletnico svojo, in mu čestita, in odbor živahno pritrdi njegovim voščilom. Zapisnik o LII. seji se odobri brez branja, o LIII. seji se prebere in vrvnó. Nato sledijo naznanila prvosedstva. Na prošnjo prof. J. Marna dovoli odbor, da se o selitvi Slov. Matice podeli nekoliko več knjig izvrstnim učencem gimnazije ljubljanske od IV. b do VIII. razreda, ktero razdelitev naj izvrši predsedništvo z g. profesorji, kateri v onih šolah podučujejo slovenščino. Gledé slike ranjkega g. dr. Bleiweisa se sklene, naj jo g. I. Franke naredí doprsno v veličini podobe g. dr. Coste za Matico. Nato poroča tajnik o stvaréh od poslednje seje. Pristopilo je na novo 13 udov, 2 vstanovnika in 11 letnikov. V poročilu književnega odseka se kaže, da družniki dobijo skupaj knjige l. 1881 t. j. Slovnico Šumanovo, Somatologijo in letopis, kateri ni še dovršen v Imeniku; Geometrija Lavtarjeva za šole je že natisnjena. Potem se poroča o mnogih došlih rokopisih in podnodbah, ter se priméroma rešijo. Prof. Marn nasvetuje, naj prof. J. Macunu književno zgodovino Slov. Štajerje stvarno presodi še prof. Fr. Levec, in naj se o tem in o g. Lapajnetovem rokopisu naposled skupej razsojuje; naj se „Dušeslovje“ vrne spisovalcu, in dr. J. Svetini izreče zahvala za obeh spisov natančno presojo; naj se o Flori slovenskih dežel, spisuje g. Glovackí, in o Čehih, spisuje g. Majciger, določuje, kedar dojdeta spisa Matici; naj se ponudbe o šolskih knjigah izročijo odseku, ki se bode brž ko ne volil za izdajanje šolskih knjig po nasvetu gosp. prof. Šukljeja; g. Navratilovo ponudbo „o narodnih vražah“ naj se sprejame za Letopis. Popis Rezijske in Rezijske v posebni knjigi se ne odobri. Prvosednik naznanja, kateri spisi so došli za Letopis, in nasvetuje, naj se nekteri prevodi iz slovanskih klasikov posebej izdajo kot „knjižnica Slovanska“, kateri nasvet se v pretres priporočil odseku književnemu. Navet g. odbornika Šukljeja o izdajanju učnih knjig za srednje šole vzbudi živahno razpravo, ktere se vdeležujejo gg. Šuklje, Klun, Poklukar, Robič, Svetec, Praprotnik, Marn, in obveljá naposled nasvet prof. Marna, da se izvoli odsek, kateri naj v ta namen po-

svetuje se z dotičnimi oblastmi na pr. z deželnim odborom, z deželnim šolskim svetom, s posameznimi šolskimi ravnatelji itd. ter naj sproti Matici poroča, ktera bode po premoženji svojem vsikdar pripravljena podpirati in pospeševati natisovanje potrebnih šolskih knjig slovenskih, in izvoljeni so bili v ta odsek gg. Šuklje (prvomestnik), Vodušek, Zupančič, Tomšič in Mara. Poročilo gospodarskega odseka o računu za 1881. in proračunu za 1882. leto predloži se občnemu zboru; znižanje cen društvenih knjig za prodajo se odobri; o tiskarskih ponudbah se za prihodnje leto sprejame ponudba „Narodne tiskarne.“ Odsekovo poročilo o premembi društvenih pravil se sprejame pe nasvetu manjšine (g. Svetec), naj ostanejo za zdaj nespremenjena, in ponudba o dopisu društva „Narodni dom“ se z naznanjenimi pogoji potrdi. Nekaj za nasvetovani a ne izvrševani „Časopis“ Matice Slov. poslanih in na poziv ne nazaj zahtevanih novcev se obrne v blagajno Matici. Čas in način prihodnjega občnega zbora določiti prepusti se predsedstvu v skupščini, ktera je trajala od petih do polu devetih, in rešila mnogo važnih stvari na korist Slov. Matici!

(*Tombolo*) napravi katoliška družba za Kranjsko 16. t. m., ali na belo nedeljo zvečer v svojih prostorih v dr. Ahačičevi hiši.

(*Ponočni brzovlaki južne železnice*) se bodo hitreje vozili, kakor doslej. Južna železnica je v ta namen naročila posebne mašine z večimi kolesi in omislila tudi nekaj vozov pripravnih za spanje.

(*Beseda v čitalnici.*) 2. t. m. bila je jako obilno obiskana. Tudi deželni predsednik, g. Winkler je bil prišel. Že prva točka Weberjeva onvertura „Euryanthe“ je občinstvo jako zadovoljila, in sodelavni gospodje so pokazali, da so vsak v svoji stroki izvrstno izurjeni. Jako sta dopadla tudi samospeva gospic Jele Piskarjeve in Albine Böhmve, kterima je po vsej pravici donela zaslužena pohvala. Da se je tudi čitalnični moški zbor po svoji navadi odlikoval s svojimi krepkimi in obenem milimi glasovi, nam ni treba še posebej povdarjati. Okoli 10. ure bil je konec besedi.

(*Sokolov večer.*) Zadnjo soboto pri „Virantu“ je bil jako zanimiv. Prebral se je šaljivo-resen časnik o „Sokolovih“ zadevah, iz kterega smo zvedeli, da pojde „Sokol“ o binškoških v Zagreb, povabljen od hrvaških narodnih druženj; tudi misli „Sokol“ osnovati svoj lastni pevski zbor. Igrala se je nadalje šaljiva igra v treh osebah, ki jo je prav dobro sostavil podstarosta „Sokola“ g. Srečko Noll. Pevci so umes peli prav lepe komade, igralo se je na citre, govorilo in napivalo vrlim rodoljubom, posebno dr. Vošnjaku za možato zastopanje Slovencev v državnem zboru. Gosp. državni poslanec Klun je bil proklamiran „Sokolovim Feldpatrom“. Tako je večer minul v prijetni zabavi.

(*Slava Slovincem.*) V ruskem državnem Vestniku od 20. jan. 1882. l. beremo, da je svitli Ruski car 8. jan. 1882. l. v Šmartnem pri Litiji rojenemu g. Jerneju Brezovarju za uzorno službovanje in posebne zasluge na učiteljskem polji podelil red sv. Stanislava druge stopinje. Tako imamo Slovenci na Ruskem rojaka, ki je od mogočnega Ruskega vladike prejel kot profesor red sv. Ane in red sv. Stanislava. Čast in slava toraj njemu, ki dela čast narodu!

(*Nemškutarški kandidatje.*) Glasilo ljubljanskih nemškutarjev proglašja v zadnji številki volilni oklic in imena njihovih kandidatov. V oklicu povdarjajo, kako dobro je gospodarila liberalna stranka z mestnim premoženjem, ter

volilcem priporočajo, naj zopet volijo njihove kandidate, ako hočejo, da ostanejo mestne zadeve tako ugodne in vredjene kakor doslej. To je jako nesramno sumničenje narodnih mož, kakor da bi bili oni zgolj zapravljivci in bi rotovž prišel na kant, ako oni zadobé večino v mestnem zastopu. Toda narodni odborniki so že pokazali, da poznajo potrebe našeg mesta, in ravno oni so se upirali nekterim nameram nemškutarjev, ki mestu ne bi bile na korist, ako bi se bile izvršile. Prepričani smo toraj, da bodo oni še boljše skrbeli za domače mesto, za stolicu slovensko, kakor pa ljudje, ki za narod in domovino slovensko nimajo srca. Nasvetovani nemškutarški kandidatje so večidel vsi dosedanji odborniki, samo v tretjem razredu nahajamo letos čisto nove kandidate, nožarja Hoffmana, mazača, ali kakor ga nemčurski list imenuje „Schriftenmaler“ Eberla in pa nekega mizarja Krimmerja. G. Hoffman je kakor nalašč za mestno odborništvo, ki se komu ponuja za „špas“. Ker on ravno tako dobro ve, kakor mi, da je ta kandidatura samo za šalo. Tem bolj pa se čudimo g. Eberlu, ki sam na se kaj drži in rad visoko sega, da je prevzel kandidaturu. Ali morda zares misli, se po tej poti speti celo do županovega stola?! Mizar Krimmer nam je bil doslej čisto neznan oseba in bi najbrže tudi nikdar ne bili zanj zvedeli, ko bi njegovo ime ne stalo na volilnem oklicu naših nemškutarjev. Med drugimi kandidati, ki jih nemčurski volilni oklic priporoča, je nov le v drugem razredu šolski svetovalec in realkini vodja dr. Mrhal. Zastonj si ubijamo glavo, kaj je tega mirnega in previdnega moža pripravilo, da stopi v kolo tukajšnjih nemčurskih kričačev. Ko bi bil kandidiral pred tremi ali štirimi leti, bi bili to nekako še umeli, tako pa nam je njegova kandidatura prava uganjka, ki nam je še bolj neumevna, ker se nam za gotovlja, da so ga naši nasprotniki prav posilili, da je prevzel kandidaturu. Še v četrtek je menda pisal nemčurskemu volilnemu odboru, da ne prevzame mestnega odborništva, pa v petek je bil g. Dežman pri njem in v soboto je stalo njegovo ime med kandidati nemškutarške strelke. Od njega bi bili pač pričakovali, da pozna sedanje politične razmere, in da se ne bode po nepotrebi ljudem dajal v zobe.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji. Č. g. dr. Anton Suhač postal je stolni vikar in beneficiat č. g. dr. Feuš pa stolni kaplan; za novega stolnega kaplana namenjeni č. g. Marko Črnko je nevarno zbolel. — Razpisane so fare: Sv. Ilj do 20. Brežce do 18., Vuherje do 20., Šmartno do 11., Loka do 25., Fram do 24. aprila, Št. Jedrt do 2. maja.

— Prestavljen je sodnijski adjunkt Fr. Toplak k okrožni sodnji v Celje, v Slov. Bistrico pa Emanuel Wokaus, sin Celjskega Wokausa, pa zna toliko kakor nič slovenski.

— Pekar Ludvik Havranek, ki je nadavno v Senarskem v Slov. goricah svojo mačeho ubil, bil je kot nor spoznan in v norišnico Feldhovsko odpejan.

— Požari. Na Lovskem brdu pri Kranji je pogorel posestnik Miklavčič. Škode je 1000 gid. Na dveh krajih je pa gojzd začel goreti, v Tabrah pri Kranjski gori, in v Toplem Vrhu pri Toplicah. Ogenj so kmalo pogasili, da se ni daleč razširil.

— Podmorska brzjovana progla (Seekabel) Terst — Kerf (Korfu) se je pro-metu izročila 24. marcija. Taksa na Greško, v Turčjo in dalje je enaka, kot na prejšnji črti Otranto — Zante, izvzemši na otok Kerf, kamor je po 14 kr. od besede.

— Dr. Vekoslav Vojteh Šembera, profesor českega jezikoslovja od l. 1848 na vseučilišču Dunajskem, sloveč pisatelj česki, r. 21. marca 1807 v Visokem Mytu, je umrl 23. marca na Dunaju, a truplo je bilo prepeljano v domači kraj in ondi slovesno pokopano. Zgodovina česke književnosti, Zapadni Slovani v Grmaniji in Ilisiji v praveku in nektere druge knjige njegove slovijo. Poslednja leta je pisaril zoper Zelenogorski in Kraljedvorski rokopis, vendar ne kaj vapešuo.

— † V Gorici je umrl prof. Urbančič, kteri je nekaj časa podučeval tudi na gimnaziji ljubljanski.

— Pogorela je parna žaga v „Karlshütte“ pri Grčaricah na Kočevskem. Škoda iznaša 20.000 gl. — Poslopje je bilo zavarovano pri „Nord-Britisch Assecuranz“ v Trstu za 44.000.

Podoba

dr. Jan. Bleiweisa vit. Trsteniškega,

katero je, kakor so izjavili vsi slovenski listi in večaki v slikarstvu, jako izvrstno slikal naš domači umetnik, slikar g. prof. Iv. Franke v Kranji in ktera predstavlja očeta našega naroda kakoršen je bil v svoji 70letnici, ko so ga vidili najodličnejši možje našega naroda, izide po velikonočnih praznikih v olju tiskana v moji zalogi.

Naslikal je pa naš umetnik dr. Bleiweisovo podobo gotovo bolj prav in osobi podobno, ker je ranj. pokojnika poznal in ž njim več stokrat osebno občeval, kakor pa vsak drugi, če tudi izvrsten maler, le po fotografiji.

Gotovo znamenje, da je podoba izvrstna, je to, da je častita vdova pokojnega očeta slov. naroda, gospa Karolina Bleiweisova pl. Trsteniška, kupila od mene po prof. Franketu izdelani original.

Prosim mnogobrojne častitelje očeta slov. naroda dr. vitez Bleiweisa, kateri želijo res blagemu pokojniku enako živo podobo si pridobiti, isto pri meni naročiti, kakor hitro mogoče. Podobe bodo 63 ctm. široke in 79 ctm. visoke in jim je cena brez okvira 4 gl. a. v.

Barok okviri k tej podobi od 2 gl. 50 kr. naprej. Te podobe manjše in sicer: 55 ctm. široke in 69 ctm. visoke, z barok okvirom od 6 gl. naprej.

Z odličnim spoštovanjem

Peregrin Kajzel,

narodni trgovec v Ljubljani,
stari trg št. 30.